

Justiits- ja Digiministeerium
info@justdigi.ee

Teie 12.08.2025 nr 8-3/6746-1

Meie 12.09.2025 nr 6-3/25-1091-3

Arvamus

Pärnu Maakohtu Eestkoste järelevalve osakond (EKJVO) on arvamusel, et muudatused on kohased ja vajalikud.

Meditsiiniliste terminite kaasajastamine toob eeldatavalt kaasa ka kohtumääruste selguse seatud eestkoste ulatuse ja eestkostjate ülesannete ringi kohta, millise selgus on järelevalve teostamisel väga oluline. Seda võimaldaks VTK toodud lahendustest Sotsiaalministeeriumi poolt välja pakutud võimalus (kolmas alternatiiv) siduda eestkoste seadmise alused rahvusvahelise funktsioneerimisvõime, vaeguste ja tervise klassifikatsiooni (RFK) ning rahvusvaheiste haiguste klassifikatsiooniga (RHK).

Toetan seda, et valimisõigust tuleks eristada muudest teovõime teostamise aspektidest. Kolme jne euro kasutamise võimekus (ja soov osta maistust või suitsu) ei anna inimesele automaatselt võimekust iseseisvalt valimisõigust teostada, kuid on inimesi, kes ei tea rahast midagi, ei oska arvutada ja poes ei käi, samas on nad poliitikas väga ajakohased ja teadlikud ning neil on välja kujunenud ka isiklik eelistus. Praeguse süsteemi korral võib valimisõiguslik isik olla ka ärakasutatav, sest keegi ei ole sisuliselt hinnanud tema suutlikust valimisõigust teostada ning see on jäetud talle automaatselt.

Ekspertiisi osas olen seisukohal, et eestkoste seadmisel tuleks ekspert igal juhul kaasata, st teostada ekspertiisi. Standardiseeritud ankeet võeti minu teada kasutusele eesmärgiga ühtlustada ekspertiiside kvaliteeti. Minu hinnangul väheneks ekspertiiside tegemise vajadus ka siis, kui seadusandja võtaks arvesse ka allpool toodud ettepaneku.

Tooks välja ettepaneku, mida tuleks kaaluda PKS § 203 lg 4 muudatuseks, tulenevalt kohtunike (ja ekspertide) väga suurest töökoormusest ja eelkõige seetõttu, et tänaseks on loodud ja tõhusalt toimetab osakond, mille töötajad kontrollivad sisuliselt, et eestkostetavate õigusi ei rikutaks ja et eestkostjad täidaksid oma ülesandeid selles ulatuses, nagu kohus on nende pädevusse andnud. Juba praegu tuleb läbi eestkostetava raha kasutuse välja olukorrad, kus eestkostetava õigusi kas tuleks laiendada või piirata ning eestkoste järelevalve osakonna töötajad on sõltuvalt olukorras teavitanud sellest kas kohtunikku või teinud ettepaneku KOVile avalduse esitamiseks.

EKJVO ja kohtunikega kooskõlas väljatöötatud aruande vormi V osa korrektne täitmine annab infot eestkostetava toimetuleku ning tervisliku seisundi kohta ja kui aruande pinnalt tekib vajadus lisaküsimuste järele, siis on püütud neile vastus saada kas eestkostjale täiendavaid

küsimusi esitades või vajadusel kaasates KOVi, et nad tutvuksid olukorraga koha peal. Ehk siis seatud eestkoste, selle jätkumise vajaduse ja ulatuse kontroll toimub iga-aastaselt.

Olukorras, kus eestkoste seadmisel on tuvastatud, et inimese vaimne seisund ajas ei parane – on jääv, on seaduses sätestatud 5-aastane eestkoste jätkumise kontrollimise vajadus pärast EKJVO loomist oma sisulise väärtuse minetanud. EKJVO töötaja annab nagunii jooksvalt järelevalvekohtunikule teada, kui eestkostetava üle seatud eestkoste ulatus on muutunud. Siin pigem võib tekkida olukord, et kui PKS § 203 lg-s 4 sätestatud tähtaeg on lähiaastal saabumas, kohtunik ei pööra töökoormusest tingitult teatele piisavalt tähelepanu.

Kahjuks ei hõlma muudatused lisaks pangakonto väljavõtte saamisele pärast eestkostetava surma (millise vajadust igati toetan) probleemi lahendamist pangakaartide ja limiitide seadmisega. Praktikas tulevad ette sageli olukorrad, kus pangad ei võimalda/lase eestkostjatel muuta eestkostetava kaardiga seotud limiite ning lähtuvad kohtumääruses pisitehinguteks antud summast. Selline jäik positsioon ei võimalda eestkostjal harjutada koostöös eestkostetavaga iseseisvamat oskust majanduslikeks tehinguteks – näiteks osta endale iseseisvalt poest meelepärased riided või jalanõud.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Anu Talu

Osakonnajuhataja

Pärnu Maakohtu Eestkoste järelevalve osakond